

Tác động của Dioxin đối với gia đình Việt Nam - Nạn nhân của chiến tranh sau chiến tranh Việt Nam

Bùi Thị Thanh Hằng*

*Khoa Luật, Đại học Quốc gia Hà Nội,
144 Xuân Thủy, Cầu Giấy, Hà Nội, Việt Nam*

Nhận ngày 22 tháng 02 năm 2010

Tóm tắt. Chất độc da cam do quân đội Mỹ rải xuống đồng ruộng miền Trung và miền Nam Việt Nam, không chỉ làm ô nhiễm môi trường mà còn gây ra những tổn thất nghiêm trọng về sức khỏe của người dân Việt Nam. Sau gần bốn mươi năm kể từ ngày đầu tiên quân đội Mỹ tiến hành chiến dịch rải chất diệt cỏ, thế hệ những người trực tiếp bị phơi nhiễm chất độc Dioxin ngày một thưa thớt nhưng tác động nguy hại của nó lên gia đình họ vẫn còn tồn tại dai dẳng. Với mục đích làm rõ tác động của Dioxin lên các gia đình Việt Nam là nạn nhân của chiến tranh, bài viết trước hết sẽ làm rõ Dioxin là gì và những di hại của nó đối với sức khỏe con người. Tiếp đó bài viết phân tích tác động của chất độc da cam đến các gia đình Việt Nam thông qua lý thuyết chức năng gia đình và lý thuyết giới trong bối cảnh gia đình Việt Nam đang biến đổi từ gia đình truyền thống sang gia đình hiện đại. Cuối cùng bài viết đưa ra kết luận của mình về tác hại của Dioxin đến gia đình Việt Nam là nạn nhân của chiến tranh cũng như những việc mà Việt Nam đã và cần thực hiện để giúp đỡ các nạn nhân bị phơi nhiễm cũng như gia đình của họ.

1. Đặt vấn đề

Chất độc da cam do quân đội Mỹ rải xuống đồng ruộng miền Trung và miền Nam Việt Nam, không chỉ làm ô nhiễm môi trường mà còn gây ra những tổn thất nghiêm trọng về sức khỏe của người dân Việt Nam. Sau gần bốn mươi năm kể từ ngày đầu tiên quân đội Mỹ tiến hành chiến dịch rải chất diệt cỏ, thế hệ những người trực tiếp bị phơi nhiễm chất độc Dioxin ngày một thưa thớt nhưng tác động nguy hại của nó lên gia đình họ vẫn còn tồn tại dai dẳng.

Với mục đích làm rõ tác động của Dioxin lên các gia đình Việt Nam là nạn nhân của chiến tranh, bài viết trước hết sẽ làm rõ Dioxin là gì và những di hại của nó đối với sức khỏe

con người. Tiếp đó bài viết phân tích tác động của chất độc da cam đến các gia đình Việt Nam thông qua lý thuyết chức năng gia đình và lý thuyết giới trong bối cảnh gia đình Việt Nam đang biến đổi từ gia đình truyền thống sang gia đình hiện đại. Cuối cùng bài viết đưa ra kết luận của mình về tác hại của Dioxin đến gia đình Việt Nam là nạn nhân của chiến tranh cũng như những việc mà Việt Nam đã và cần thực hiện để giúp đỡ các nạn nhân bị phơi nhiễm cũng như gia đình của họ.

1.1. Dioxin và những di hại của Dioxin đối với con người

Dioxin là gì?

Dioxin là thuật ngữ dùng để chỉ một loại hoá chất độc có trong thành phần của các loại chất diệt cỏ. Dioxin được phát hiện ra một cách

*ĐT: 84-4-37547511
E-mail: hangvnu@yahoo.com

tình cờ bởi giáo sư Krauss, Trưởng khoa Sinh vật Trường Đại học Chicago trong một thí nghiệm. Theo thí nghiệm này, giáo sư nhận thấy một số hormone trong đó có chất 2,4D có khả năng làm ngừng trệ sự tăng trưởng của cây cỏ và khi phun chất này lên cây, trong khoảng từ 24 đến 48 tiếng đồng hồ cây sẽ bị trụi lá và sau đó chết.

Sau Chiến tranh thế giới lần thứ hai, chất 2,4D được người Mỹ áp dụng vào việc tiêu diệt cỏ dại mọc ở hai bên đường giao thông và đường xe lửa. Khả năng diệt cỏ hữu hiệu và đặc biệt là hủy diệt các loại cây có lá rộng cũng như mùa màng của hóa chất này đã thu hút sự chú ý của giới quân sự Mỹ. Năm 1950, các nhà nghiên cứu ở Bộ Quốc phòng Mỹ đã trộn chất 2,4D với chất 2,4,5T tạo ra một chất diệt cỏ nhanh hơn, mạnh hơn. Đó chính là dioxin, với công thức hoá học là 2,3,7,8 tetrachlorodibenzo-p-dioxin (TCDD).

Với những thử nghiệm thành công ở Fort Detrick (bang Maryland), Căn cứ không quân Eglin (bang Florida), và Camp Drum (bang New York), đầu những năm 1960 Dioxin đã được Mỹ sử dụng ở Thái Lan. Tuy nhiên, Dioxin chỉ được quân đội Mỹ dùng một cách qui mô trong chiến dịch khai quang đồng cỏ với tên gọi "Operation Ranch Hand" trong chiến tranh Việt Nam từ năm 1962 đến năm 1971, nhằm cải thiện khả năng phát hiện các căn cứ, các lực lượng của quân đội nhân dân Việt Nam cũng như để tiêu diệt mùa màng [1].

1.2. Các đặc trưng của Dioxin

Sự hủy hoại của Dioxin đối với môi trường và con người Việt Nam có thể phần nào hiểu được thông qua các đặc tính của Dioxin. Đó là:

Dioxin là chất hóa học không có sẵn trong tự nhiên mà do con người tạo ra. Dioxin không hòa tan trong nước tinh khiết nhưng hòa tan trong chất béo. Dioxin gắn với chất hữu cơ, chất cặn trong môi trường và hấp thụ vào mô mỡ động vật hoặc người. Ngoài ra, do không bị vi khuẩn phân hủy nên Dioxin tồn lưu và tích tụ sinh học trong dây chuyền thực phẩm.

Dioxin khi bị thổi vào không khí có thể phát tán rộng rãi nhờ bám vào các hạt lơ lửng như tro bụi từ các lò đốt rác đồng thời nó có thể tồn tại trong một thời gian dài do các hạt lơ lửng làm chậm quá trình phân hủy Dioxin dưới tác động của tia nắng mặt trời. Khi cùng các hạt bụi lắng xuống mặt đất, do không phản ứng với oxy, nước, và không bị phân hủy bởi vi khuẩn nên Dioxin tồn tại rất lâu trong đất. Điều này lý giải được vì sao chiến tranh ở Việt Nam mặc dù đã kết thúc cách đây hơn 30 năm nhưng nồng độ Dioxin tại một số vùng, đặc biệt là tại các sân bay và các căn cứ quân sự cũ của Mỹ vẫn còn rất cao⁽¹⁾.

Tại các vùng nhiễm Dioxin, do Dioxin có trong các hạt bụi bám vào cây cối hoa màu nên các động vật ăn rau cỏ sẽ tích tụ Dioxin với nồng độ cao. Ngoài ra, do không được chuyển hóa trong cơ thể động vật nên Dioxin không được thải ra ngoài mà tích tụ trong các mô mỡ động vật. Do đó, khi con người tiêu thụ thịt, mỡ, sữa và các sản phẩm từ thịt, sữa động vật sẽ bị nhiễm Dioxin. Như vậy, Dioxin từ trong môi trường có thể đi vào cơ thể người qua đường tiêu hóa, hô hấp và qua da.

Dioxin's impacts on Vietnamese environment and human

Trong khoảng 10 năm, quân đội Mỹ đã rải xuống các vùng đất thuộc miền Nam và Trung Việt Nam vào khoảng 76.9 triệu lít các thuốc diệt cỏ có chứa Dioxin, trong đó có hay 49.3 triệu lít là "Agent orange"⁽²⁾ (chiếm 64%), loại thuốc diệt cỏ chứa hàm lượng Dioxin cao và độc tính mạnh nhất. Trong 49.3 triệu lít "Agent orange" chứa khoảng 198 kg Dioxin [2].

⁽¹⁾ Dư lượng dioxin còn khá cao ở Việt Nam.

<http://vovnews.vn/Home/Du-luong-dioxin-con-kha-cao-o-Viet-Nam/20076/62379.vov.18/06/2007>

⁽²⁾ Tên gọi "Agent Orange" xuất phát từ khoanh màu cam được sơn trên những thùng phuy chứa chất diệt cỏ này để phân biệt với các chất phát quang và diệt cỏ khác được chứa trong các thùng phuy khác nhau được nhận diện bằng các chỉ thị màu khác nhau chẳng hạn như "Agent White," "Agent Blue," "Agent Purple," "Agent Pink," và "Agent Green."

Như vậy, so với ở Seveso, Ý⁽³⁾ có thể thấy mức độ ô nhiễm Dioxin ở Việt Nam cao gấp khoảng 6 lần. Với lượng Dioxin rải xuống Việt Nam trong Chiến dịch “Operation Ranch Hand”, quân đội Mỹ đã hủy diệt khoảng 14% diện tích rừng Nam Việt Nam, bao gồm cả 50% các vườn xoài⁽⁴⁾.

Với những đặc tính trên, Dioxin không chỉ gây tác hại cho môi trường mà còn gây tác hại lâu dài đối với sức khỏe của con người Việt Nam - thành viên của gia đình Việt Nam. Tuy nhiên, khác với cây cỏ, tác hại nghiêm trọng của Dioxin đối với sức khỏe của con người không diễn ra trong một thời gian ngắn (từ 24 đến 48 giờ hoặc ít hơn) và không rõ rệt để có thể nhận thấy ngay bằng mắt thường (rụng hết lá cây và chết khô) mà những di hại do Dioxin gây ra thường diễn ra trong một thời gian dài, thậm chí không chỉ tác động đến người bị phơi nhiễm trực tiếp mà còn di hại đến những thế hệ kế tiếp của họ. Đây cũng chính là nỗi đau xót nhất mà không chỉ những người bị phơi nhiễm mà cả gia đình cũng như dân tộc Việt Nam phải gánh chịu.

Tác hại của Dioxin đối với sức khỏe của con người là đối tượng nghiên cứu của nhiều công trình khoa học ở Việt Nam⁽⁵⁾ [3] và thế

giới⁽⁶⁾. Tuy đến nay các công trình nghiên cứu này vẫn còn những điểm chưa nhất quán nhưng nhìn chung các nhà khoa học ở các mức độ khác nhau đều thừa nhận Dioxin là một độc chất nguy hiểm, có khả năng gây ra một số bệnh hiểm nghèo⁽⁷⁾ như: ung thư tế bào, ung thư

khoa học, Bộ Y tế, Hà Nội; Hoàng Đình Cầu, Trần Mạnh Hùng (1998), “Danh bạ và bảng điểm của dị dạng bẩm sinh do dioxin ở Việt Nam”, Phụ trương Y học Việt Nam, số 4, tr. 1-11; Lê Văn Cường (2000), “Một số bệnh lý khác gây nên do tiếp xúc với Dioxin, Tổng quan tình hình nghiên cứu tác hại của Dioxin”, Hội thảo khoa học, Bộ Y Tế, TP. Hồ Chí Minh; Bùi Đại, Lê Cao Đài, Bích Thủy (1993), “Tình hình bệnh tật của những quân nhân hoạt động ở vùng rải chất độc hóa học và tai biến sinh sản của gia đình họ so với những quân nhân không tiếp xúc với chất độc hóa học”, Hội thảo Quốc tế lần thứ 2 về chất diệt cỏ trong chiến tranh, tác hại lâu dài đối với con người và thiên nhiên, Hà Nội, tr. 188-205; Phạm Ngọc Đính, Nguyễn Văn Nguyên, Lê Bách Quang (1998), “Một số đặc điểm bệnh lý do nhiễm chất độc hóa học ở một điểm dân cư phía Nam”, Kỷ yếu công trình khoa học, Học Viện Quân Y, tr.328; Lê Bách Quang, Đoàn Huy Hậu, Hoàng Văn Lương và Cộng sự. Nghiên cứu các bệnh liên quan đến chất độc hoá học/dioxin ở cựu chiến binh Việt Nam. 2004; Tạ Văn Bình, Hoàng Kim Ước, Nguyễn Minh Hùng và cs. (2002), “Báo cáo tóm tắt những kết quả nghiên cứu “Dịch tễ học bệnh đái tháo đường, các yếu tố nguy cơ và các vấn đề liên quan đến quản lý bệnh đái tháo đường trong phạm vi toàn quốc”, Một số công trình nghiên cứu khoa học tiêu biểu của các dự án quốc gia thực hiện tại bệnh viện nội tiết 1969-2003, Nhà xuất bản Y học, tr.339-352; Nguyễn Văn Nguyên, Lê Bách Quang và cs (1998), “Nghiên cứu tác động hậu quả lâu dài của chất độc da cam đối với con người ở khu vực sân bay Biên Hoà và biện pháp khắc phục”, Nghiên cứu y sinh thuộc dự án Z1 - Bộ Quốc Phòng - Học viện Quân y - Hà Nội; Nguyễn Văn Tường, Phan Thị Phi Phi, Nguyễn Văn Nguyên, Trịnh Văn Bảo, Văn Đình Hoa, Nguyễn Thị Hà, Đỗ Trung Phần, Nông Văn Hải, Bạch Khánh Hoà và Cộng sự. Nghiên cứu biến đổi một số chỉ tiêu sinh học về di truyền, miễn dịch, sinh hoá, huyết học ở bệnh nhân có nguy cơ phơi nhiễm với dioxin. 2004.

⁽⁶⁾ Nguyễn Văn Tuấn. Chất độc da cam, Dioxin, và bệnh tiểu Đường. WWW.ykhoa.net và Đỗ Quý Toàn. Chất độc da cam và tỷ lệ ung thư của người Việt Nam 30 năm sau chiến tranh

siteresources.worldbank.org/.../Do_AgentOrange_VN.pdf

⁽⁷⁾ Báo cáo của Viện Y Học, Ủy ban đánh giá các vấn đề sức khỏe của những cựu chiến binh Việt Nam phơi nhiễm chất độc diệt cỏ. Cựu chiến binh và chất độc da cam: Tác động về sức khỏe của các chất diệt cỏ sử dụng ở Việt Nam. Washington: Viện hàn lâm thông tấn quốc gia, 1994, 1996, 1998, 2000, 2002.

⁽³⁾ Ngày 10/7/1976 một tai nạn kỹ nghệ xảy ra tại nhà máy và cũng là lò phản ứng 2,4,5-trichlorophenol (TCP) gần thị trấn Seveso (cách thành phố Milan khoảng 25 km) làm thải ra môi trường chung quanh khoảng 30 kg Dioxin.

⁽⁴⁾ Theo báo cáo của Công ty Tư vấn Hatfield (Canada), #201-1571 Bellevue Avenue, West Vancouver, BC V7V 1A6, Canada.

⁽⁵⁾ Yếu tố nguy cơ ở cựu chiến binh phơi nhiễm chất độc màu da cam. Đề tài NCKH số 01. Bệnh viện Nội tiết Trung ương. 2004; Vũ Triệu An, Phan Thị Thu Anh, Nguyễn Ngọc Lanh (1993), “Góp phần nghiên cứu thay đổi chỉ tiêu miễn dịch ở người có thể bị nhiễm độc dioxin tại chiến trường miền Nam Việt Nam. Chất diệt cỏ trong chiến tranh, tác hại lâu dài đối với con người và thiên nhiên”, Hội thảo quốc tế lần thứ II, Hà Nội, tr. 366-373; Arnld Schecter, Lennart Hardell, Mikael Eriksson et al (1994), “Dịch tễ học ung thư do dioxin - Tổng quan tình hình nghiên cứu tác hại của dioxin”, Hội thảo khoa học, Bộ Y tế, TP. Hồ Chí Minh; Nguyễn Quốc Ân (1998), “Nghiên cứu xây dựng một số chỉ thị sinh học về tác động của chất da cam đối với sức khỏe con người, về tác hại của chất độc hóa học sử dụng trong chiến tranh đối với sức khỏe người Việt nam”, Hội thảo

máu, đái tháo đường, thai chết lưu, trẻ sinh ra thiếu cân hay dị tật bẩm sinh ở trẻ em,...

Theo cuốn “Tóm lược tác dụng của dioxin đến sức khỏe”⁽⁸⁾ của Ủy ban đánh giá ảnh hưởng sức khỏe của cựu binh bị phơi nhiễm thuốc diệt cỏ thuộc Viện Y khoa Hoa kỳ công bố, Dioxin là *nguyên nhân trực tiếp* gây nên các căn bệnh như: Soft-tissue sarcoma, Non-Hodgkin's lymphoma⁽⁹⁾, bệnh Hodgkin⁽¹⁰⁾ và bệnh ban clor (chloracne)⁽¹¹⁾. Đối với những bệnh như: ung thư hệ thống hô hấp (phổi, thanh quản, khí quản), ung thư tuyến tiền liệt (prostate cancer), myeloma, một số bệnh thần kinh cấp tính, và bệnh nứt đốt sống (spina bifida) còn nằm *trong vòng nghi vấn*, do kết quả của các nghiên cứu vẫn chưa nhất quán. Đối với những bệnh như: ung thư gan, ung thư mũi, ung thư xương, ung thư vú, ung thư hệ thống tái sản sinh trong phụ nữ (tử cung, noãn xào), ung thư bọng, ung thư thận, ung thư bộ tinh hoàn, dị thai, sanh thai chết (Neonatal/infant death and stillbirths), trọng lượng hài nhi thấp (Low birthweight), bất bình thường chỉ số tinh trùng và hiếm muộn, rối loạn hệ thống phối hợp (coordination dysfunction), các triệu chứng thần kinh ngoại vi kinh niên, các bệnh thuộc hệ thống nội tiết và tiêu hóa (như tiểu đường, loét, thay đổi enzyme của gan, bất bình thường lipid), các chứng miễn nhiễm, bệnh tim, bệnh đường hô hấp, và ung thư da *Viện chưa có đầy đủ bằng chứng khoa học* để kết luận về mối liên hệ giữa dioxin và các bệnh này. Đồng thời Viện cũng cho rằng chưa có đủ bằng chứng để loại bỏ mối liên hệ giữa dioxin và các bệnh như: ung thư dạ dày, ung thư tuyến tụy, ung thư ruột,

ung thư trực tràng, và ung thư não (brain tumors).

Tuy nhiên, các nhà nghiên cứu thuộc Trường Đại học Milano-Bicocca (Ý) và Trung tâm Nghiên cứu Môi trường và Y tế (Mỹ), trên cơ sở khảo cứu một cách công phu trong suốt 25 năm tại vùng Seveso (nơi có mức độ phơi nhiễm chưa bằng 1/6 mức độ ô nhiễm ở Việt Nam) đã phát hiện những người đàn ông bị nhiễm dioxin có xác suất sinh con trai thấp hơn những người đàn ông không bị phơi nhiễm [4]. Bên cạnh đó một số nhà khoa học khác và Hội chữ thập đỏ Việt Nam và Bộ Y tế Việt Nam cũng đưa ra một danh sách mật gồm 17 bệnh và dị tật liên quan đến Dioxin trong đó có các dị tật bẩm sinh và rối loạn thần kinh của con những người bị phơi nhiễm [5].

Tuy chưa có sự hoàn toàn nhất trí về các căn bệnh mà Dioxin gây ra cho con người, nhưng điều mà các nhà khoa học có thể nhất trí là Dioxin là độc tố cực kỳ nguy hiểm cho môi trường và sức khỏe con người.

Bài viết này không có tham vọng và cũng không có khả năng đi sâu phân tích các công trình nghiên cứu y học về các loại bệnh mà Dioxin có liên quan mà chỉ xin dùng các kết quả nghiên cứu y học để làm rõ tác động của Dioxin đối với những gia đình Việt Nam là nạn nhân của chiến tranh ở Việt Nam bởi lẽ các kết quả này trước hết cho thấy tác động của Dioxin đối với sức khỏe của cá nhân bị phơi nhiễm và tiếp đó thông qua các căn bệnh mà Dioxin gây ra cho con người dẫn tới việc phá hỏng một phần hay toàn bộ từng chức năng của gia đình.

2. Gia đình Việt Nam và tác động của Dioxin đến gia đình Việt Nam là nạn nhân của chiến tranh Việt Nam

Gia đình Việt Nam và các đặc trưng của gia đình Việt Nam

Gia đình Việt Nam hiện đang trong quá trình biến đổi từ gia đình truyền thống sang gia đình hiện đại dưới sự tác động mạnh mẽ của những biến chuyển về kinh tế - xã hội. Sự biến

⁽⁸⁾ Ủy ban đánh giá các vấn đề sức khỏe của những cựu chiến binh Việt Nam phơi nhiễm chất độc diệt cỏ (Báo cáo cập nhật 2 năm lần thứ 3), Cựu chiến binh và chất độc da cam: Cập nhật 2000.

⁽⁹⁾ Bệnh non-Hodgkin's lymphoma là một bệnh mà các tế bào ung thư được tìm trong hệ thống bạch huyết.

⁽¹⁰⁾ Bệnh Hodgkin là một bệnh ác tính của các mô máu trắng, thường có đặc điểm là một hay nhiều nhóm hạch máu trắng lớn thấy ở cổ, nách, háng và ngực hay bụng, có thể gồm cả lá lách, và tủy xương.

⁽¹¹⁾ Ban clor là một bệnh ngoài da giống như trứng cá (viêm nang lông).

đổi này diễn ra một cách toàn diện không chỉ về cấu trúc gia đình⁽¹²⁾, về quan hệ giữa các thành viên trong gia đình mà còn bao gồm cả sự biến đổi các chức năng của gia đình. Bên cạnh đó, gia đình là một thiết chế xã hội tồn tại từ lâu đời và gắn liền với văn hóa bản địa nên cũng chứa đựng những yếu tố ít biến đổi được truyền từ thế hệ này sang thế hệ khác. Những yếu tố này chính là những đặc trưng của gia đình Việt Nam. Những đặc trưng này hiện diện trong mọi loại hình gia đình: gia đình hạt nhân, gia đình mở rộng, gia đình truyền thống và gia đình hiện đại... Đó là:

- Gia đình Việt Nam mang đặc trưng Á Đông như: trọng nam khinh nữ, coi trọng chức năng thờ cúng tổ tiên và sinh con trai để duy trì nòi giống [6]. Đặc trưng này bắt nguồn từ quan niệm về dòng giống, lễ thờ cúng tổ tiên, tổ chức tôn tộc của Nho giáo và vai trò của người con trai trưởng trong gia đình[6].

- Gia đình Việt Nam vừa đề cao tính cộng đồng qua sự chi phối tuyệt đối của gia đình đối với mỗi thành viên và tinh thần vì lợi ích chung vừa coi trọng đúng mức vai trò cá nhân. Tuy nhiên, tính cộng đồng chiếm vị trí ưu thế hơn. Đặc trưng này bắt nguồn từ sự định cư theo quan hệ huyết thống, dòng họ của gia đình Việt Nam để khắc phục tình trạng phân tán về ruộng đất, sự khắc nghiệt về khí hậu và điều kiện lao động thô sơ và trở thành những đơn vị sản xuất nông nghiệp nhỏ khép kín, tự cung, tự cấp. Do gia đình là nơi mang lại cho mỗi con người Việt Nam cuộc sống vật chất cũng như tinh thần nên con người Việt Nam luôn sống vì gia đình, sống vì từng thành viên trong gia đình, gắn bó với gia đình và luôn đặt lợi ích của gia đình lên cao hơn lợi ích bản thân. Đặc tính này thấm sâu vào gia đình Việt Nam, chi phối mọi quan hệ cũng

như cách ứng xử của mỗi thành viên trong gia đình.

- Trong gia đình Việt Nam vị trí người phụ nữ tương đối bình đẳng so với nam giới. Đặc trưng này xuất phát từ lịch sử xa xưa của nền nông nghiệp lúa nước, nền kinh tế tự cung tự cấp và hoàn cảnh sống đòi hỏi phải có sự hợp tác chặt chẽ của người vợ trong sản xuất nông nghiệp. Tuy nhiên, vị trí của người gia trưởng trong gia đình (người cha, chồng, con trai trưởng) vẫn được nhìn nhận là trụ cột và có vai trò quan trọng trong các quan hệ đối ngoại, còn người phụ nữ có vai trò trong đối nội, điều hành gia đình.

- Trong gia đình Việt Nam, tình nghĩa cha con, mẹ con, tình nghĩa vợ chồng, tình nghĩa giữa gia đình với họ tộc, xóm làng luôn được đề cao. Đặc trưng này được quyết định bởi luân lý, lễ nghi theo một trật tự từ trên xuống của Nho giáo và cách tổ chức xã hội theo mô hình gia đình.

- Gia đình Việt Nam là gia đình phụ quyền thể hiện qua tư tưởng trọng nam khinh nữ, tư tưởng nối dõi được truyền theo dòng họ của cha. Theo đó quyền đứng đầu gia đình và quyết định những vấn đề quan trọng dường như được định từ trước cho người con trai trưởng.

- Gia đình Việt Nam gắn bó chặt chẽ với tộc họ, với làng và với nước. Đặc trưng này xuất phát từ quan niệm nhu cầu trị thủy và chống giặc ngoại xâm đòi hỏi mỗi gia đình phải có sự liên kết ở một phạm vi lớn hơn trước hết là họ sau đó đến làng và cuối cùng là nước.

Với những đặc trưng này, gia đình Việt Nam ngoài những chức năng của gia đình nói chung như: Chức năng sinh sản, chức năng giáo dục, chức năng kinh tế và chức năng văn hóa, tình cảm, gia đình Việt Nam còn có chức năng thờ cúng tổ tiên và sinh con trai để duy trì nòi giống.

Tác động của Dioxin đến gia đình Việt Nam là nạn nhân của chiến tranh Việt Nam

Gia đình là một nhóm xã hội (có ít nhất từ hai người trở lên) được hình thành trên cơ sở hôn nhân, huyết thống hoặc nuôi dưỡng, và là tế bào của xã hội. Vì thế nếu gia đình khỏe mạnh đảm đương tốt vai trò, chức năng của mình thì

⁽¹²⁾ Theo “Kết quả điều tra gia đình Việt Nam năm 2006” do Ủy ban Dân số, Gia đình và Trẻ em (nay là Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch) phối hợp cùng Tổng cục Thống kê, Viện Gia đình và Giới thuộc Viện Khoa học xã hội Việt Nam và Quỹ Nhi đồng Liên Hiệp Quốc (UNICEP) thực hiện, gia đình hạt nhân (gồm cha mẹ và con cái) là mô hình khá phổ biến (chiếm tỉ lệ 63,4%) và có xu hướng mở rộng ở Việt Nam.

xã hội sẽ lành mạnh, phát triển, mọi người đều có cơ hội phát triển và hưởng hạnh phúc nhưng nếu gia đình không khỏe mạnh, lỏng lẻo, không đảm đương tốt các vai trò và chức năng của mình thì xã hội sẽ có nguy cơ xáo động và qua đó ảnh hưởng trực tiếp tới đời sống vật chất và tinh thần của mọi thành viên trong xã hội.

Trong gia đình Việt Nam các chức năng luôn được xem xét trong mối quan hệ biện chứng với nhau bởi lẽ các chức năng này luôn gắn liền, không tách biệt với nhau. Vì vậy, khi xem xét sự tác động của Dioxin đến các chức năng của gia đình Việt Nam bài viết sẽ xem xét sự tác động này đến các chức năng của gia đình trong mối quan hệ qua lại giữa chúng trên cơ sở sự tàn phá sức khỏe con người do các loại bệnh mà Dioxin gây ra.

Tác động trước tiên của Dioxin đến chức năng của gia đình Việt Nam là chức năng kinh tế. Có thể nói chức năng kinh tế là chức năng không thể thiếu được của mọi kiểu gia đình bởi đây là chức năng tiến hành lao động sản xuất để nuôi sống các thành viên của gia đình và để gia đình tồn tại. Chịu sự tác động của công nghiệp hóa, xã hội hóa, nhìn chung, cho đến nay gia đình Việt Nam một mặt là đơn vị sản xuất ra của cải vật chất cho xã hội, mặt khác là đơn vị tiêu dùng chủ yếu các sản phẩm của nền kinh tế trong nước, vì thế gia đình vẫn được xem là tác nhân quan trọng thúc đẩy sự phát triển của nền kinh tế.

Tuy nhiên, đối với những gia đình có người thân là người bị phơi nhiễm Dioxin thì rõ ràng chức năng kinh tế của gia đình không được bảo đảm bởi lẽ nếu người bị phơi nhiễm là người trong độ tuổi lao động thì rõ ràng họ không thể lao động như một người không bị phơi nhiễm, do vậy, họ không thể hoặc chỉ có thể góp một phần hạn chế để tạo ra của cải vật chất cho xã hội. Nếu người bị phơi nhiễm là người hết tuổi lao động hoặc là người trong độ tuổi lao động nhưng không có khả năng lao động thì rõ ràng mọi gánh nặng về kinh tế sẽ được trút lên những người khác trong gia đình. Mặt khác, những người thân trong gia đình thậm chí còn phải nghỉ việc, dành thời gian để chăm sóc chữa

bệnh cho những nạn nhân bị phơi nhiễm Dioxin. Điều này càng làm cho khả năng kinh tế của gia đình bị suy giảm không chỉ dưới phương diện sản xuất mà còn cả dưới phương diện tiêu dùng. Những gia đình này không chỉ bị suy giảm chức năng sản xuất và chức năng tiêu thụ sản phẩm do xã hội tạo ra mà còn phải thường xuyên gánh chịu những chi phí tăng thêm để chăm sóc và chữa bệnh cho người thân vì thế hầu hết những gia đình đình này lâm vào tình trạng nghèo khổ mặc dù có sự trợ giúp của họ hàng, làng xóm, xã hội và nhà nước. Hệ quả là, sự suy giảm chức năng kinh tế của các gia đình có người thân bị phơi nhiễm Dioxin gây ra những ảnh hưởng không nhỏ đối với việc phát triển kinh tế quốc dân và sự phồn thịnh của xã hội do thường xuyên phải trợ giúp, khám chữa bệnh cho những gia đình này (Hầu là không nhỏ với con số người bị phơi nhiễm được ước tính là từ 2.1 đến 4.8 triệu người)[7] và do phải bỏ ra những chi phí lớn để nghiên cứu tìm ra những giải pháp khắc phục những hậu quả xấu do Dioxin gây ra cho môi trường và con người Việt Nam.

Cùng với sự đa dạng của chức năng kinh tế của gia đình hiện nay, vị trí, vai trò của người phụ nữ trong gia đình, trong xã hội cũng trở nên bình đẳng hơn, họ không chỉ có quyền tham gia quyết định những vấn đề quan trọng của gia đình mà cũng có quyền được đào tạo cũng như có quyền có cơ hội tìm kiếm việc làm như nam giới. Yêu tố này ngược trở lại góp phần củng cố vị trí của người phụ nữ trong gia đình. Điều này lý giải không ít trường hợp người chủ gia đình không phải là đàn ông như trong gia đình Việt Nam truyền thống mà là người phụ nữ. Đây là khía cạnh tích cực của chức năng kinh tế nói chung của gia đình Việt Nam hiện nay.

Tuy nhiên, bên cạnh điểm tích cực này, chức năng kinh tế của gia đình Việt Nam cũng có điểm hạn chế. Đó là, cùng với vị trí bình đẳng trong gia đình, trong xã hội và quan niệm truyền thống của người Việt về chức năng chăm sóc gia đình của người phụ nữ đã làm tăng lên gấp hai lần khối lượng công việc mà người phụ nữ phải gánh vác bởi họ không chỉ phải đảm đương các công việc xã hội mà còn phải đảm

đương các công việc nội trợ, nuôi dạy con cái trong gia đình. Và dĩ nhiên gánh nặng này sẽ tăng lên gấp bội đối với những người phụ nữ trong gia đình có người bị phơi nhiễm Dioxin.

Đối với mỗi người Việt Nam, gia đình là tổ ấm, là nơi nuôi dưỡng, chăm sóc, giáo dục và là nơi nương tựa quan trọng nhất trong suốt cuộc đời, gia đình cũng là nơi lưu giữ, truyền thụ, chuyên giao và phát huy những giá trị văn hóa truyền thống quý báu của dân tộc từ thế hệ này sang thế hệ khác.

Chức năng giáo dục là một chức năng quan trọng của gia đình mà không một thiết chế xã hội nào có thể thay thế. Trong chức năng này, vai trò của người cha, người mẹ cũng như ông bà (nếu có) là hết sức quan trọng. Người cha được coi là biểu tượng cho trí tuệ, ý chí, kỷ cương gia đình và là tấm gương để các con noi theo. Người mẹ được coi là người thân yêu, gần gũi nhất với con cái, trên cơ sở tình cảm đối với con cái, người mẹ tạo cho con cái nền tảng tình cảm đối với gia đình và xã hội. Người mẹ cũng là người sớm nhất uốn nắn kịp thời những sai lệch của con cái. Ông bà là người truyền thụ những hiểu biết được đúc kết từ ngàn đời cho các thế hệ sau. Sự kết hợp đầy đủ vai trò của người cha, người mẹ và của ông bà sẽ tạo nên sức mạnh tổng hợp hữu hiệu của gia đình trong việc giáo dục con cái.

Tuy nhiên, chức năng giáo dục trong gia đình có nạn nhân phơi nhiễm Dioxin là không đảm bảo. Bởi nếu người bị phơi nhiễm là người cha, người mẹ hay ông bà thì đương nhiên tam giác giáo dục do sẽ bị phá vỡ hoặc có nguy cơ bị xóa bỏ hoàn toàn, thậm chí nếu tam giác giáo dục hoàn chỉnh thì chính sự suy yếu về chức năng kinh tế sẽ dẫn đến hệ quả là gia đình không thể đáp ứng được điều kiện vật chất cho việc giáo dục, đào tạo con cái. Còn nếu người bị phơi nhiễm là đối tượng được giáo dục thì thật đáng tiếc, cho dù tam giác giáo dục kia có hoàn chỉnh đến đâu thì giá trị của nó cũng không thể phát huy tối đa hoặc không có ý nghĩa gì. Và như vậy, chức năng nuôi dưỡng, giáo dục trẻ em của gia đình chủ yếu chỉ còn là nuôi dưỡng nhưng ngay cả chức năng nuôi

dưỡng cũng không đảm bảo do như trên đã nêu sự suy yếu về chức năng kinh tế của các gia đình dẫn đến sự không đảm bảo đầy đủ các điều kiện vật chất trong nuôi dưỡng con cái. Ở khía cạnh ngược lại, do phải dành nhiều thời gian, công sức để chăm sóc các nạn nhân⁽¹³⁾ nên các thành viên khác trong gia đình không có nhiều thời gian và cơ hội để nâng cao trình độ do đó họ chỉ có thể kiếm được những việc làm có trình độ lao động thấp và thu nhập thấp.

Cũng tương tự như vậy, sự suy yếu về chức năng kinh tế của các gia đình có nạn nhân phơi nhiễm Dioxin cũng dẫn đến sự suy yếu của chức năng chăm sóc người cao tuổi trong gia đình bởi với sự suy yếu về khả năng kinh tế, những gia đình này cũng không thể dành được những điều kiện vật chất cũng như thời gian cần thiết cho việc chăm sóc người cao tuổi tương tự như đối với việc dành thời gian và các điều kiện vật chất cho việc giáo dục trẻ em như vừa nêu trên.

Ngoài tác động vào các chức năng như kinh tế, giáo dục và chức năng chăm sóc người cao tuổi, Dioxin còn phá vỡ chức năng sinh sản của gia đình - chức năng cơ bản và vĩnh cửu của mọi gia đình bởi tái sản xuất ra con người cũng đồng thời là sự bảo tồn nòi giống của mỗi dân tộc và sự phát triển của xã hội về dân số. Đối với người Việt Nam, việc lập gia đình để sinh con được coi là một điều hệ trọng bởi nó được xem như trách nhiệm của cặp vợ chồng do đối với hai bên cha mẹ, dòng họ, tổ tiên, đồng thời nó cũng là niềm vui, niềm hạnh phúc của mỗi cặp vợ chồng. Sở dĩ việc sinh con mà cụ thể là sinh con trai được xem như trách nhiệm của mỗi cặp vợ chồng đối với hai bên gia đình là do người Việt quan niệm con trai là người nối dõi nên cũng cho rằng cốt lõi của đời sống gia đình không chỉ có quan hệ giữa vợ và chồng mà còn bao gồm quan hệ giữa cha mẹ và con. Do chịu sự ảnh hưởng của đạo Khổng, việc sinh được con trai vì thế còn được xem như là thước đo đánh giá sự thành công của gia đình cũng như

⁽¹³⁾ Nhiều gia đình có nhiều hơn một nạn nhân bị phơi nhiễm và không có khả năng chăm sóc bản thân.

người chủ gia đình (người cha). Đối với người phụ nữ, con cái cũng là yếu tố giúp họ thỏa mãn nhu cầu về mặt tình cảm như người đàn ông, bên cạnh đó người phụ nữ còn coi việc sinh con trai như là một bổn phận của mình đối với gia đình và dòng họ. Vì vậy, ngay trong xã hội Việt Nam hiện nay, việc sinh con vẫn được xem là một chức năng quan trọng của gia đình và quan niệm “gia đình nhất thiết phải có con trai” vẫn được một bộ phận đáng kể người dân ủng hộ (chiếm gần 37% người độ tuổi từ 18 đến 60), trong chiếm 85,7% đưa ra lý do phải có con trai là “để có người nối dõi tông đường”⁽¹⁴⁾.

Mặc dù chức năng sinh sản được coi trọng như vậy, nhưng trong các gia đình có nạn nhân phơi nhiễm Dioxin, chức năng này lại không được thực hiện hoặc thực hiện không tốt. Bởi lẽ chức năng sinh sản là chức năng nhằm để duy trì nòi giống khỏe mạnh cả về thể lực lẫn trí lực nhưng đây lại là điều không thể thực hiện được đối với các gia đình có người cha, người mẹ hoặc cả cha và mẹ bị nhiễm Dioxin bởi con của họ thường chết trước khi sinh ra, hoặc nếu được sinh ra thì cũng không sống được lâu hoặc mang trong mình những dị tật bẩm sinh cả về thể chất lẫn tinh thần như dị tật, dị dạng, liệt chân, thần kinh, câm, điếc hoặc mù... Khủng khiếp hơn những di chứng này không chỉ dừng lại ở thế hệ thứ nhất mà còn xuất hiện ở thế hệ thứ hai thứ ba và còn có khả năng kéo dài hơn nữa [8] bởi như ta đã biết Dioxin có khả năng hòa tan trong chất béo hấp thụ vào mô mỡ động vật hoặc người do vậy khi cho con bú, Dioxin sẽ được thải ra khỏi cơ thể người mẹ bị phơi nhiễm nhưng lại được truyền cho người con mà họ đã dứt ruột đẻ ra.

Do lo sợ cho tương lai của con cái, nhiều người khi biết mình bị nhiễm Dioxin đã không dám lập gia đình [8] hoặc không dám sinh con [8]. hoặc đau xót hơn có người do quá đau khổ

và tuyệt vọng khi sinh con quái thai nên đã tự sát. Những gia đình nạn nhân của Dioxin, có con bị dị tật, bên cạnh những lo toan về kinh tế, sự chăm sóc vất vả ngày đêm cho con họ còn một nỗi lo. Đó là nếu họ chết trước con thì ai sẽ là người chăm sóc con họ như họ đã từng chăm sóc [8].

Trên cơ sở các chức năng kinh tế, giáo dục và sinh sản, các thành viên trong gia đình phát triển và thỏa mãn những nhu cầu trong mối quan hệ chung sống và tìm được ở đó sự đền đáp về mặt tình cảm. Bởi đối với mỗi người Việt Nam, gia đình là tổ ấm, là sợi dây tình cảm gắn bó giữa các thành viên, đồng thời gia đình cũng là nơi an ủi, động viên, bù đắp những thiếu hụt, giúp con người cân bằng trạng thái tâm lý, ổn định tình cảm. Đây chính là chức năng thỏa mãn nhu cầu văn hóa, tình cảm. Chức năng này được thực hiện thông qua sự quan tâm chăm sóc thường xuyên giữa các thành viên trong gia đình, sự tôn trọng và giúp nhau cùng tiến bộ, sự chia sẻ công việc, sự hòa hợp trong đời sống vợ chồng, sự thành đạt trong nghề nghiệp và sự thành đạt của con cái. Bên cạnh đó, sự hưởng thụ văn hóa và giao tiếp cũng là bộ phận không thể thiếu của chức năng này. Điều này cho thấy chức năng thỏa mãn nhu cầu văn hóa, tình cảm của gia đình là một chức năng hết sức quan trọng cho dù cùng với việc thực hiện ba chức năng kể trên, các thành viên của gia đình đặc biệt là người phụ nữ chỉ còn ít thời gian dành cho việc nghỉ ngơi và hưởng thụ văn hóa tinh thần.

Đối với các gia đình là nạn nhân của Dioxin, do không có thời gian hoặc rất ít thời gian để chăm sóc con cái, gia đình cũng như thiếu điều kiện vật chất nên việc thực hiện chức năng này còn hạn chế hơn nữa. Bên cạnh đó, với các quan niệm về Nho giáo, tâm linh, việc thực hiện không đảm bảo các chức năng nói trên còn là nỗi đau về tinh thần do họ cho rằng mình có lỗi với tổ tông, dòng họ vì đã không có người nối dõi, không có người thờ tự sau khi chết... Nỗi ám ảnh này theo đuổi các thành viên trong gia đình suốt đời. Bên cạnh đó, quy mô gia đình thu nhỏ, và việc dành nhiều thời gian cho việc chăm sóc sức khỏe, tìm kiếm các

⁽¹⁴⁾ Ủy ban Dân số, Gia đình và Trẻ em (nay là Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch) phối hợp cùng Tổng cục Thống kê, Viện Gia đình và Giới thuộc Viện Khoa học xã hội Việt Nam và Quỹ Nhi đồng Liên Hiệp Quốc (UNICEP), “Kết quả điều tra gia đình Việt Nam năm 2006”.

nguồn kinh tế để nuôi sống gia đình cũng là nguyên nhân gây khó khăn trong việc gia đình thực hiện chức năng chăm sóc các thành viên gia đình về mọi mặt cũng như chức năng hình thành và phát triển nhân cách trẻ em.

Như vậy, Dioxin không chỉ tàn phá môi trường, con người mà còn phá hủy gia đình cả về vật chất lẫn tinh thần trong quá khứ, hiện tại và trong cả tương lai.

3. Kết luận

Gia đình Việt Nam hiện nay và trong tương lai vẫn sẽ là tế bào, một thiết chế cơ bản của xã hội, là tổ ấm, nơi nương tựa của mỗi người và là nhân tố quan trọng để phát triển kinh tế - xã hội của đất nước. Gia đình mạnh khỏe thì xã hội mới phát triển. Do vậy, điều cần phải làm là Việt Nam không chỉ quan tâm đến việc tạo điều kiện để gia đình thực hiện tốt chức năng của mình mà còn phải đặc biệt quan tâm đến việc giúp đỡ các gia đình là nạn nhân của Dioxin thực hiện tốt các chức năng của mình.

Để đạt được điều này, bên cạnh sự giúp đỡ của cộng đồng quốc tế, Quốc hội Việt Nam đã chuẩn chi 3 triệu USD hỗ trợ cho các nỗ lực tái độc Dioxin tại Việt Nam vào tháng 5/2007 nhằm phục hồi các diện tích rừng bị ảnh hưởng của Dioxin⁽¹⁵⁾. Bên cạnh đó, Việt Nam cũng đã có những việc làm thiết thực để khắc phục các hậu quả của Dioxin gây ra cho con người và gia đình Việt Nam như:

- Hỗ trợ cho nạn nhân Dioxin (tuy ở mức chưa cao trị giá 300.000 đồng Việt Nam tương đương 20 USD/một tháng)⁽¹⁶⁾.

- Điều trị y tế miễn phí hoặc cấp Thẻ Bảo hiểm Y tế cho các nạn nhân của Dioxin [9].

- Tiến hành kiện dân sự đòi bồi thường tại Mỹ cho các nạn nhân Dioxin Việt Nam

- Tổ chức gây quỹ hỗ trợ nạn nhân Dioxin

- Thành lập mạng lưới các trường đặc biệt, hay còn gọi là “Làng Hòa Bình” trên cả nước cho trẻ em khuyết tật do Dioxin gây ra.

Bên cạnh những việc đã làm được, Việt Nam cũng cần thực hiện một số những công việc nhất định để giúp đỡ các nạn nhân cũng như gia đình của họ và đảm bảo cho chức năng của các gia đình đó được thực hiện tốt hơn. Đó là:

Cần chính thức đưa vào Chương trình trung ương hỗ trợ nạn nhân chất độc Da cam về trợ cấp phi tài chính chứ không chỉ dừng lại ở việc hỗ trợ cho trung tâm nhân đạo và chăm sóc y tế cho trẻ mồ côi.

Cần đưa những đối tượng bị phơi nhiễm nhưng vẫn có khả năng lao động, học tập hoặc đã nhận trợ cấp của nhà nước (như nhận Thẻ Bảo hiểm Y tế) vào Chương trình trung ương hỗ trợ nạn nhân chất độc Da cam.

- Cần xóa bỏ khoản phí hàng năm của hình thức Thẻ Bảo hiểm y tế tự nguyện đối với nạn nhân chất độc Da cam.

- Để vụ kiện dân sự đòi bồi thường tại Mỹ thành công, Việt Nam cần tổ chức nghiên cứu trên qui mô lớn với những qui trình nghiêm ngặt để chỉ ra những minh chứng thuyết phục về tổn hại của Dioxin đối với sức khỏe con người.

- Việt Nam cần xây dựng một chính sách dài hạn về vấn đề Dioxin tại Việt Nam để xử lý tất cả các khía cạnh về con người cũng như môi trường.

Tài liệu tham khảo

- [1] Bộ Các vấn đề cựu chiến binh - Sáng kiến sức khỏe cựu chiến binh Nghiên cứu độc lập công bố tháng 3 năm 2002: Cựu chiến binh Việt Nam và vấn đề phơi nhiễm chất độc da cam., Trang.3
- [2] J.M. Stelman, S. D. Stelman, R. Christian, T. Weber, C. Tomasallo, Mức độ và các hình thức sử dụng chất độc da cam và chất diệt cỏ ở Việt Nam, *Tạp chí khoa học tự nhiên*, số 422(2003), 681.

⁽¹⁵⁾ Thông tin thêm về nỗ lực tái trồng rừng, xem Christie Aschwanden, “Thông qua rừng, thấy một cái nhìn rõ ràng hơn về nhu cầu của người dân” *Thời báo New York*, 18/9/2007.

⁽¹⁶⁾ Tom Fawthrop, “Nạn nhân chất độc Da cam tại Sue Monsanto,” *Corpwatch*, 2004. Để so sánh, Bộ Ngoại giao Mỹ ước tính thu nhập đầu người của Việt Nam năm 2007 xấp xỉ 70 USD/tháng.

- [3] Le Thi Nham Tuyet, Annika Johansson, Tác động của cuộc chiến hoá học bằng chất độc da cam lên khả năng sinh sản của phụ nữ ở Việt Nam: Một nghiên cứu sơ bộ. Báo cáo về các vấn đề y tế 2001, *Report Health Matters*, 9 (2001)156.
- [4] Paolo Mocarelli và đồng nghiệp. Phơi nhiễm dioxin ở người cha và giới tính của thai nhi, *Tạp chí y học Lancet*, 355 (2000) 1858-1863
- [5] Nạn nhân chất độc da cam Việt Nam và Quan hệ Việt Nam - Hoa Kỳ, Dịch vụ nghiên cứu quốc hội, 2009.
- [6] Trần Đình Hựu, *Gia đình và giáo dục gia đình. Những nghiên cứu xã hội học về gia đình Việt Nam* (Trương lai chủ biên), NXB Khoa học Xã hội 1996.
- [7] Michael F. Martin, Nạn nhân chất độc da cam Việt Nam và Quan hệ Việt Nam - Hoa Kỳ, Dịch vụ nghiên cứu quốc hội, 2009.
- [8] Lê Thi, *Cuộc sống và biến động của hôn nhân và gia đình hiện nay*, NXB Khoa học và Xã hội, 2006.
- [9] Michael Palmer, Chất độc Da cam; Giới hạn trao cho thuốc diệt cỏ và chất gây rụng lá được Quân đội Mỹ sử dụng trong chiến tranh Việt Nam, *Tạp chí Đông Nam Á đương đại*, Tập 29, số 1(2007) 172.

Impacts of Dioxin to the Vietnamese families - The victims of warfare after the Vietnamese war

Bui Thi Thanh Hang

*School of Law, Vietnam National University, Hanoi,
144 Xuan Thuy, Cau Giay, Hanoi, Vietnam*

Agent Orange sprayed by the US military over the fields in the central and southern Vietnam not only contaminates environment but also causes serious harms on local people's health. Almost 40 years after the date the US army carried out its weed killing campaign, the generation of those who are exposed to dioxin is decreasing but the deleterious impacts of dioxin on their families remain prolonged. Given the purpose of identifying the impacts of dioxin on Vietnamese families who are the war victims, the paper foremost defines what dioxin is and its aftermaths on people's health. Next, it analyses the impacts of agent orange on Vietnamese families through the family function theories and gender theories in the context of transitional Vietnamese families from tradition to modernism. To conclude, the paper presents the impacts of dioxin on Vietnamese families as war victims and the steps Vietnam has done and needs to do in helping victims and their families.